

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

СТРАХУВАННЯ

СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітній рівень перший	<u>(бакалаврський)</u>
Освітня програма	Фінансовий менеджмент
Вид дисципліни	<u>базова</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>

**Івано-Франківськ
ПВНЗ Університет Короля Данила
2020/2021**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри управління та адміністрування
Протокол № 2 від 02.09.2020 р.

Розробник:

Гребенюк Н. В., к.е.н., доцент кафедри управління та адміністрування

Контактна інформація:

Контактний телефон викладача	+380991720082
e-mail	nadiia.hrebeniuk@ukd.edu.ua
Кабінет кафедри	Ауд. 205 (II-ий поверх) щочетверга о 15:00
Онлайн-кабінет	https://meet.google.com/bou-cqyz-wbh щочетверга о 15:00
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/

**Лист оновлення та перезатвердження силлабусу
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника силлабуса	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2020/2021	02.09.2020	2		

ВСТУП

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація про дисципліну. Активізація підприємницької діяльності в Україні потребує захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах постійних ризиків з метою ведення безперервної діяльності в звичних темпах після виявлення несприятливих подій в умовах ринкового середовища і конкурентної боротьби.

Як правило, діяльність є безперервною. Але для досягнення мети або забезпечення інтересів можуть заважати як об'єктивні, так і суб'єктивні причини, перешкоди, події, котрі є ризиками в підприємницькій діяльності. Якщо ж ризик реалізувався, то з'являються певні збитки і зупиняється або утруднюється безперервний процес діяльності.

Природа і поширеність ризиків зумовлює їх величезну різноманітність і присутність в усіх сферах виробничого, політичного, соціального та особистого життя людини. Відповідно до різноманітності ризиків широким є і страхування. Воно охоплює не тільки майнові збитки, збитки життю та здоров'ю, але і конкретні життєві події - народження дітей, досягнення ними повноліття, одруження, вступ до навчального закладу, дожиття до пенсійного віку, настання яких не приносить збитків, але вимагає коштів для життя в наступні періоди. Страхування надає універсальний страховий захист і тому повинно застосовуватися в усіх сферах життя і діяльності людини.

Місце дисципліни в освітній програмі. Програма дисципліни передбачає вивчення страхування як раціональний і доступний механізм захисту інтересів суспільства, що асоціюється з компенсацією збитків та способами захисту й інструментами обмеження ризику. Освоєння даної програми допоможе застосовувати інструменти страхового ринку задля послаблення залежності підприємства від непередбачених випадків та створити своєрідну рівновагу у веденні підприємництва тощо.

Цілі та зміст. Основними завданнями вивчення дисципліни «Страхування» є:

- вивчити засоби організації та розвитку страхового ринку й державного регулювання страхової діяльності;
- здобути знання з основних видів страхування життя, майнового страхування і страхування відповідальності,
- вивчити механізм перестраховування з позицій здобутків вітчизняного та зарубіжного досвіду,
- оцінювати фінансову стійкість страхових компаній.

Завданнями навчальної дисципліни є:

Результати навчання та їх співвідношення із програмними результатами навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- об'єктивну необхідність сутності і ролі страхування як способу захисту майнових інтересів громадян в умовах ринкової економіки та різновиду підприємництва,
- механізм взаємодії учасників страхового ринку,

- особливості суб'єктів і об'єктів страхування,
- визначення правового поля діяльності всіх учасників перестраховання та співстрахування,
- особливості і шляхи поліпшення фінансової діяльності страхової компанії.

вміти:

- застосовувати закономірності розвитку страхових послуг та страхового ринку,
- аналізувати існуючі способи страхування та чинники, які впливають на їх модифікацію,
- визначати страховий ризик та управляти ним,
- приймати економічно виважені рішення щодо розвитку страхової діяльності,
- ефективно застосовувати превентивні заходи щодо зниження ризиків.

Метою навчальної дисципліни «Страхування» є сформувати базисні знання студентів щодо основ, закономірностей, принципів та особливостей загальної практики функціонування сучасного ринку самострахування, страхування, співстрахування та перестраховання.

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Страхування» (ОК16)

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності	
СК03	Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)	ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування

Сформовані компетенції необхідні для майбутньої роботи студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2	
Семестр	3	
Кількість кредитів ECTS	3	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	14 (в годинах)
	семінари, практичні	16 (в годинах)
	лабораторні	-
Самостійна робота	30 (в годинах)	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Фінанси	Фінансовий менеджмент
Гроші і кредит	Фінансовий аналіз
Фінанси підприємств	Банківська система

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Економічна сутність страхування і його роль у ринковій економіці

Історія розвитку страхування в світі та в Україні. Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування. Функції страхування.

Принципи страхування: страховий інтерес, максимальна добросовісність суб'єктів страхування, відшкодування втрат у межах збитків, франшиза, суброгація, контрибуція.

Роль страхування в активізації бізнесу, економії коштів, що резервуються на покриття можливих утрат від непередбачених обставин, та в ефективнішому формуванні й використанні фондів соціального призначення, збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації, її наукове і практичне значення. Ознаки класифікації, історичні, економічні, юридичні.

Класифікація за об'єктами страхування. Галузі і підгалузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування.

Класифікація за родом небезпеки: страхування ризиків від вогню, інженерних, сільськогосподарських, транспортних, фінансово-кредитних та інших ризиків.

Класифікація за статусом страхувальника. Страхування юридичних осіб усіх форм власності. Страхування громадян.

Класифікація за формами проведення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

Поняття ризику в страхуванні. Ризик як ймовірнісний розподіл результатів діяльності; ризик як ймовірність відхилення фактичних результатів від запланованих; ризик як розподіл ймовірності збитків. Основні характеристики ризику. Керування ризиком. Роль ризик-менеджменту у виявленні, розпізнаванні, ідентифікації та визначенні методів впливу на ризик. Виключення ризику. Активне й пасивне запобігання ризику. Суб'єктивні й об'єктивні ризики. Матеріальні й нематеріальні ризики. Чисті й спекулятивні ризики. Фундаментальні й часткові ризики. Визначення страхового ризику. Ознаки страхового ризику.

Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності в особистому страхуванні.

Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Критерії визначення ціни страхування. Структура й основи розрахунку страхових тарифів.

Показники страхової статистики та їх місце в оцінюванні ризиків

Тема 4. Страховий ринок

Поняття страхового ринку, суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку України.

Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Реалізація страхових послуг.

Страхові договори, порядок їх підготовки й укладання. Права й обов'язки сторін. Контроль за виконанням договорів.

Страхова послуга як специфічний ринковий продукт. Особливості реалізації страхової послуги і застосування маркетингу у страхуванні. Поняття комплексного страхового ринку і його компоненти. Тенденції розвитку страхових ринків інших країн світу

Тема 5. Страхова організація

Страхова індустрія як частина сфери послуг. Її організаційні форми. Порядок створення, функціонування і ліквідації страхових компаній.

Товариства взаємного страхування. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій.

Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні. Структура страхових компаній. Центральний офіс. Філіали й представництва. Управління страховою компанією. Страхові об'єднання.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність і значення державного регулювання страховою діяльності.

Страхове законодавство як інструмент регулювання страхової діяльності. Структура страхового законодавства України

Орган нагляду за страховою діяльністю та його функції. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю суб'єктів страхового ринку

Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої та нормативної бази регулювання страхової діяльності в Україні.

Тема 7. Особисте страхування

Страхування життя і його основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування до одруження. Страхування пенсій (ренти).

Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Страхування від нещасних випадків на транспорті, військовослужбовців і працівників ризикових професій. Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків.

Медичне страхування. Суб'єкти й об'єкти страхування. Умови обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування.

Тема 8. Майнове страхування

Страхування майна юридичних осіб: об'єкти й суб'єкти страхування, страхові події, порядок укладання договорів, умови відшкодування збитків.

Особливості страхування сільськогосподарських підприємств: страхування врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, страхування тварин, страхування будівель та іншого майна. Страхування технічних ризиків.

Страхування транспортних засобів: автомобільного та іншого наземного, морського, авіаційного транспорту. Страхування вантажів.

Страхування майна громадян: будівель і споруд, тварин, домашнього та іншого майна.

Тема 9. Страхування відповідальності

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро і його функції. Міжнародна система «Зелена картка». Страхування відповідальності власників інших видів транспорту.

Страхування відповідальності роботодавців.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Страхування відповідальності за забруднення довкілля.

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

Необхідність і сутність перестраховання, стан і перспективи його розвитку, суб'єкти перестраховання. Ринки перестраховання. Вимоги, що ставляться до перестраховання ризиків нерезидентів.

Методи перестраховання. Факультативне перестраховання. Облігаторне перестраховання. Порівняльний аналіз методів перестраховання.

Форми проведення перестрахових операцій. Пропорційне перестраховання. Квотні та ексцендентні договори пропорційного перестраховання, їх характеристика, переваги та недоліки.

Непропорційне перестраховання: на базі ексценденту збитку, на базі ексценденту збитковості. Регулювання процедури перестраховання в Україні. Співстраховання і механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Особливості грошового обігу у страховій організації.

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової компанії.

Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Розподіл прибутку. Оподаткування страхової діяльності.

Тема 12. Види і класифікація страхових резервів

Власні кошти страхової організації, їх склад і джерела формування. Страхові резерви, умови їх формування і розміщення. Технічні резерви, їх склад.

Тема 13. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення

Платоспроможність страховика, умови її забезпечення.

Фактичний і нормативний запаси платоспроможності, порядок їх обчислення.
Інші показники платоспроможності страховика

Тема 14. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття фінансової надійності страховика та її значення. Чинники фінансової стійкості страховика. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків. Тарифна політика. Перестраховання як метод забезпечення фінансової надійності. Оцінка і контроль платоспроможності страхової компанії. Поняття платоспроможності та умови її забезпечення. Показники платоспроможності. Показники платоспроможності українських страховиків. Оцінка платоспроможності в країнах Європейського союзу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Страхування» на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Порядок проведення оцінювання знань студентів відбувається згідно [Положення Університету](#).

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних занять проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;
- використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених семінарських, практичних чи лабораторних занять для того, щоб бути допущеними до підсумкового оцінювання у вигляді тестів.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Усі студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені семінарські, практичні чи лабораторні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на екзамен у вигляді тестів охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня

знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Тривалість екзамену 20 хв, впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II і 3 – III.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС

Шкала ЄКТС	100-бальна шкала	Національна шкала
A	90-100	відмінно
B	83-89	дуже добре
C	76-82	добре
D	68-75	задовільно
E	60-67	достатньо
FX	35-59	незадовільно
F	1-34	неприйнятно

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Викладання навчальної дисципліни «Страховання» забезпечується засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм навчання із застосуванням словесних, наочних та практичних методів навчання, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою установ та організацій, зокрема шляхом проведення наступних видів навчальних занять:

- *лекції*, на яких здійснюється обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної теми (тем) чи розділу навчального предмету;
- *практичні, семінарські заняття*, на яких викладач здійснює опитування студентів з окремих теоретичних питань, передбачених темою навчального заняття, а також формує у студентів вміння і навички вирішувати ситуаційні завдання, пов'язані із питань комунікації в бізнес-середовищі;
- *консультації*, на яких студенти отримують відповіді на конкретні запитання або пояснення складних питань, винесених на самостійне опрацювання та для виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- *самостійна робота*, виконується студентами у позааудиторний час за завданнями викладача та включає: підготовку до практичних занять; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань; розгляд питань, винесених на самостійне опрацювання.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом:

- 1) *поточного контролю*, який проводиться у формі:
 - фронтального, індивідуального чи комбінованого опитування студентів на практичних заняттях;
 - контрольного тестування студентів та перевірки ситуаційних завдань;
 - оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань студентів;
 - оцінювання виконаних завдань контрольної роботи у вигляді тестових завдань з множинним вибором та розв'язання задачі.

2) підсумкового контролю, який проводиться у формі екзамену. Такий контроль є завершальним етапом вивчення навчальної дисципліни та видом підсумкового контролю, який має на меті перевірити та оцінити отримані студентами знання, уміння та ступінь опанування ними практичних навичок, а також розвиток творчого мислення в обсязі вимог програми навчальної дисципліни

Підсумковий контроль з дисципліни «Страховання» проводиться у формі комп'ютерного тестування.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота здійснюється з метою відпрацювання та засвоєння навчального матеріалу, визначеного для самостійних занять; підготовки до майбутніх занять та контрольних заходів; формування у студентів культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань. Зміст самостійної роботи студента визначається програмою навчальної дисципліни, відповідним методичним матеріалом, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента з даної навчальної дисципліни забезпечується відповідними інформаційно-методичними засобами (підручниками, навчально-методичними посібниками, конспектами лекцій та виконання окремих завдань), передбаченими програмою навчальної дисципліни.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Страховання» включає такі види робіт:

- самостійна робота студента під час аудиторних занять;
- робота над конспектами лекцій, підготовка до практичних робіт;
- вивчення навчального матеріалу за підручниками, навчальними посібниками, методичними вказівками, опрацювання матеріалу за першоджерелами, науковою і спеціальною літературою;
- робота із матеріалами дистанційного курсу, розміщеного у системі дистанційної освіти Університету Короля Данила.
- робота з бібліотечними фондами та дистанційними джерелами з метою пошуку необхідної інформації.

Відповідальність за якість самостійної роботи безпосередньо несе студент.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих студентом на навчальному занятті є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять проводиться згідно з графіку прийому відпрацювань затвердженого завідувачем кафедри. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані до початку сесії. Відпрацювання пропущених лекцій проводиться шляхом надання студентом розширеного конспекту або реферату (есе) за темою лекції. Відпрацювання семінарських занять проводиться у формі усної співбесіди з викладачем або написання письмової роботи. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач фіксує результат в академічному журналі.

Якщо студент бере участь у міжнародній або внутрішній програмі академічної мобільності, студент отримує індивідуальний навчальний план, який враховує фактичне виконання ним індивідуальних навчальних планів поточного та

попередніх навчальних років. Якщо дисципліна не була перезарахована, відпрацювання пропущених занять здійснюється студентом впродовж семестру після повернення із навчання.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Якість освітнього процесу забезпечується за допомогою дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»: академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. В основі академічної доброчесності лежить чесність, довіра, порядність у виконанні своїх обов’язків, справедливість, повага та відповідальність.

Академічна доброчесність покликана боротися із:

- плагіатом як актом шахрайства в студентських роботах, наукових статтях та тезах;
- фабрикацією та фальсифікацією результатів наукових досліджень;
- обманом, списуванням;
- використання непередбачених навчальним процесом допоміжних матеріалів та технічних засобів.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

Дистанційна форма навчання – одна із форм організації навчального процесу, встановлена Законом України «Про вищу освіту». Дистанційне навчання з дисципліни «Аналіз банківської діяльності» здійснюється за допомогою програмного забезпечення MOODLE 3.0 (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment).

Під дистанційним навчанням розуміється процес набуття знань, умінь, навичок студентом, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційне навчання передбачає онлайн спілкування зі студентами, організовуються конференції через meet.google. Процес управління дистанційним навчанням в університеті реалізується за допомогою Системи дистанційної освіти Університету Короля Данила.

Дистанційне навчання передбачає:

- спілкування на конференції між викладачем та студентом, студентів між собою, а також через корпоративну пошту тощо;
- координація роботи студентів та оцінювання навчальної діяльності студента;

- використання презентацій при висвітленні лекційного матеріалу.

У процесі дистанційного навчання використовуються систематизована на СДО інформація та навчально-методичні матеріали, необхідні для засвоєння навчальної дисципліни, які доступні через мережу Інтернет.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Базова**

1. Про страхування: Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 №2664-III (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
3. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
4. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
6. Про затвердження Додаткових вимог до договорів страхування життя: Розпорядження Нацкомфінпослуг № 2172 від 01.06.2017 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-17#Text>
7. Про затвердження Порядку засвідчення довідок для проведення розрахунків за договорами страхування та перестраховування з нерезидентами, дія яких поширюється на іноземну територію, та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 09 липня 2010 року № 568: Розпорядження Нацкомфінпослуг № 2200 від 15.09.2015 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1190-15#Text>
8. Про затвердження Порядку реєстрації договорів перестраховування та надання страховиками (цедентами, перестраховальниками) інформації про укладені договори перестраховування з страховиками (перестраховиками) нерезидентами: Розпорядження Нацкомфінпослуг № 2201 від 15.09.2015 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1327-15#Text>
9. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса: Постанова КМУ № 624 від 19.08.2015 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/624-2015-%D0%BF#Text>
10. Про затвердження Вимог до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика: Розпорядження Нацкомфінпослуг № 295 від 04.02.2014 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0344-14#Text>
11. Про затвердження Характеристики та класифікаційних ознак видів добровільного страхування: Розпорядження Держфінпослуг № 565 від 09.07.2010 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1119-10#Text>

12. Питання проведення обов'язкового державного страхування за деякими видами: Постанова Кабінету Міністрів України № 1372 від 28.11.2007 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Normatyvno-pravovi-akty-orhaniv-tsentralnoi-vlady/13891.html>
13. Про затвердження Вимог до порядку укладання договорів із страховиками-нерезидентами: Розпорядження Держфінпослуг № 8197 від 01.11.2007 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1294-07#Text>
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 р. № 79-IX (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
15. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками: Постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-%D0%BF#Text>
16. Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків: Розпорядження Держфінпослуг України від 03.02.2004 р. № 39 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04#Text>
17. Страхування: навчально-методичний посібник. *Александрова М.М.* К.: ЦУЛ, 2002. 208с.
18. Страхування: навчальний посібник. *Ткаченко Н.В.* К.: Ліра, 2007. 376 с.
19. Страхування: підручник. *Плиса В.Й.* К.: Каравела, 2010 472 с.
20. Історія страхування: підручник. *За ред. С.К. Реверчука.* К.: Знання, 2005. 213 с.
21. Страхування: навчальний посібник 3-тє видання, стереотипне. *Вовчак О. Д.* Львів: «Новий Світ-2000», 2006. 480 с.
22. Страхування: підручник. Друге вид., переробл. і допов. *Осадець С. С.* К.: Вид-во КНЕУ, 2002. 599 с.
23. Страхування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. *Внукова Н. М.* Харків: Бурун Книга, 2004. 376 с.

Допоміжна:

1. Проблеми розвитку страхування в Україні: науковий студентський збірник. / За заг. ред. проф. *Плиси В.Й.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 136 с.
2. Руда О.Л. Розвиток страхового ринку України: електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». №2, 2020 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/57.pdf
3. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: монографія. К. : Наукова думка, 2006. 334 с.
4. Шумелда Я. Страхування : навч. посібн. Друге вид., перероб. і доп. Тернопіль: Джура, 2006. 497с.

Інформаційні ресурси:

5. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
6. Ліга страхових організацій України. URL: <http://www.uainsur.com>
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

8. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. URL: <http://www.dfp.gov.ua>
9. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua>
10. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: <http://ufin.com.ua/>
11. Страхування. URL: <http://www.forinsurer.com>